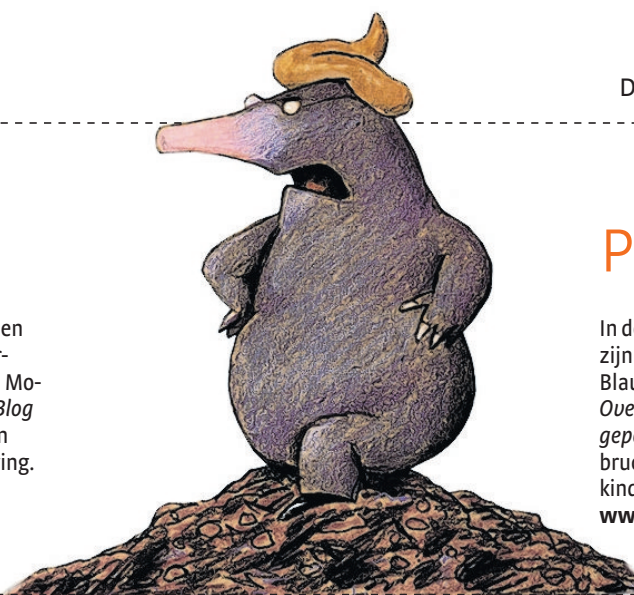

Online

Het Museum voor Communicatie in Den Haag heeft een geweldig leuke kinder-afdeling die wel een omweg waard is. Momenteel is er de tentoonstelling *W.E. Blog* te zien, over redenen waarom mensen bloggen over hun persoonlijke omgeving. Waar liggen hun grenzen?
www.muscom.nl

Poep!

In de kleine zaal van de Amstelveense schouwburg zijn zondag twee slapstickvoorstellingen van Het Blauwe Huis te zien, gebaseerd op het prentenboek *Over een kleine mol die wil weten wie er op zijn kop gepoept heeft* van Werner Holzwarth en Wolf Erlbruch. Concept en regie: Gérard Pillen. Geschikt voor kinderen vanaf twee jaar.
www.schouwburgamstelveen.nl

‘We zijn het enige dier met maatgevoel’

Volgens bijzonder hoogleraar Henkjan Honing (1959) is muziekles onmiskenbaar belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen.

MAAIKE LUTTIKHUIS

U bent bijzonder hoogleraar muziek-cognitie aan de UvA. Wat is dat?

“Muziekcognitie kijkt naar het uitvoeren van en het luisteren naar muziek. We willen weten welke muzikale en psychologische aspecten daarbij spelen. Hoe luisteren mensen naar muziek en wat is de rol van bijvoorbeeld bewustzijn, aandacht, geheugen en verwachting daarbij? Mijn grote vraag is: wat bepaalt de menselijke muzikaliteit?”

Bent u er al uit?

“Nee. Het is ook een heel moeilijke vraag. Mensen hebben het bij muzikaliteit altijd over de uitvoerders: je kunt goed muziek maken of niet. Ik kijk vooral naar luisteraars: wat heb je nodig om van muziek te kunnen genieten? Mensen blijken heel bijzondere dingen te kunnen, dingen die andere dieren niet kunnen. En meestal hebben we geen idee hoe knap dat is.”

Wat dan?

“Mensen hebben bijvoorbeeld een relatief gehoor. Dat betekent dat wij een melodietje herkennen, los van de toonhoogte waarop het wordt gezongen of gespeeld. Wij vinden dat heel normaal, maar we lijken de enige diersoort te zijn die dat kan.”

“Een tweede aspect is maatgevoel. Dat heb je nodig om samen muziek te maken, te dansen, rituelen uit te voeren. Wie meeklapt met de muziek, gaat langzamer klappen als de muziek vertraagt. Ook dat kunnen dieren niet. En ik kon het ook niet uitleggen aan een drumcomputer die ik eens bouwde. Hoe komt het dan dat wij dat wel kunnen? Dat zoeken we uit.”

Dus is het eigenlijk heel bijzonder als je niet muzikaal bent?

“Ja. Er bestaat een neurologische afwijking die amusie heet. Mensen

met amusie herkennen bijvoorbeeld twee verschillende melodietjes niet als verschillend. Maar het is een zeer zeldzame afwijking, die voor onderzoekers heel interessant is. Mensen die denken dat ze amusie hebben, moeten me dus zeker e-mailen.

Klopt het dat je van het luisteren naar muziek slimmer wordt?

“Nee, dat is onzin. Ooit heeft een onderzoeker geconstateerd dat mensen die tien minuten naar muziek van Mozart hadden geluisterd,

‘Naar muziek luisteren maakt slim? Onzin’

beter waren in het oplossen van een ingewikkelde taak. Van Mozart word je slimmer, is sindsdien een hardnekkige mythe. Maar hetzelfde effect treedt ook op bij het luisteren naar Schubert, Sibelius of Blur, of bij het lezen van een boeiend verhaal: zolang het maar je humeur verbetert. Dus niet de specifieke muziek, maar de door de muziek verbeterde stemming en alertheid beïnvloeden korte tijd de scores in een specifieke intelligentietest.”

En hoe zit het met muziek maken: is dat belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen?

“Ja, dat werkt. Je leert je aandacht ergens bij te houden, het is een motorische uitdaging en je moet tegelijk spelen en noten lezen. Uit onderzoek blijkt dat mensen daarvan in andere domeinen profijt hebben. Kinderen die muziekles hadden gevolgd, scoorden hoger op cognitieve vaardigheden. Het effect is niet

groot, maar het is onmiskenbaar. Dat is natuurlijk wel een sterk argument voor het geven van muziekles. Muziek maakt uit.”

Babybrabbeltaal is volgens u een vorm van muziek. Waarom?

“Met brabbeltaal bedoel ik dat irritante taaltje dat mensen met kleine kinderen spreken, of ook wel met honden. *Infant-directed speech* noemen we dat in de wetenschap. Het lijkt vaak meer op muziek dan op taal. Er is geen vaste woordvolgorde, soms zijn er zelfs geen woorden met betekenis en het is ritmischer en melodieuzer dan gewone spraak. Baby’s vinden het geweldig als je zo tegen ze praat, die liggen vaak te gieren van de lach. Taalkundigen noemen het een begin van taalontwikkeling als een baby reageert op brabbeltaal. Ik denk dat het muzikaliteit is. Brabbelmuziek dus.”

Net als bij het onderzoek naar huilen op zijn Frans en Duits?

“Ja, een groep taalwetenschappers heeft het gehuil van Franse en Duitse baby’s vergeleken. Het blijkt dat gemiddelde Franse baby’s huilen met een stijgende toonhoogte en Duitse baby’s met een dalende toonhoogte. Hoe kunnen die verschillen bij pasgeboren baby’s verklaard worden?”

“Het intonatiepatroon van spraak is in het Frans omhoog en in het Duits naar beneden. Baby’s kunnen al horen in de laatste drie maanden van de zwangerschap. Ze imiteren dus het spraakgebruik van hun ouders. De onderzoekers zeiden: dat is dus taalgevoel, die baby’s zijn al Frans of Duits aan het leren.”

“Ik vind dat een stap te ver gaan. De baby’s hebben melodisch gevoel, ik noem dat daarom muzikaal talent in plaats van taalgevoel.

ADVERTENTIE

Teuntje

De leukste kinderwinkel van Amsterdam.

Met de nieuwe kindercollectie afdeling.
Kleding in de maat van 140 t/m 176.
Met 20% korting ter introductie.

Haarlemmerdijk 132, 1013 JJ Amsterdam

kijk op: www.teuntje.com

Fotografie

In fotografiemuseum Foam wordt morgen een kinderworkshop gegeven in de stijl van Dana Lixenberg, één van Nederlands belangrijkste fotografen. In deze workshop maken kinderen een decor in de vorm van een driedimensionale collage, opgebouwd uit foto's van ramen, muren, deuren en meubels. Vanaf acht jaar. Wel reserveren. www.foam.org

Tropentheater

Kinderen uit de Indische Buurt spelen samen met 'echte' acteurs in de voorstelling *Ik ben niet zo...* De acteurs en kinderen maakten aan de hand van gesprekken die ze met elkaar voerden minivoorstellingen. De productie van Studio 52nd is onderdeel van een antidiscriminatieproject. Zaterdag en zondag in het Tropentheater. www.tropentheater.nl

Henkjan Honing: 'Babybrabbeltaal, dat irritante taaltje dat mensen met kleine kinderen spreken, is een vorm van muziek.'

FOTO JAN VAN BREDA

Dat pasgeboren kinderen al muzikaal zijn, kunnen we steeds beter aantonen."

U ontdekte dat baby's van nog maar drie dagen oud al ritmegevoel hebben. Hoe ging dat?

"Je kunt baby's niet laten drummen of een vragenlijst laten invullen. We deden dit experiment daarom met een luistertest en een hersenscan. Met een koptelefoon op luisterden ze slapend naar een drumritme. Dat ritme varieerde, we hadden af en toe een noot weggelaten. Soms viel die weggelaten noot op een plaats waar men een noot verwacht. Dat noemen we een luide rust, die valt op. Ook lieten we noten weg op plaatsen in het ritme waar dat niet opvalt."

"Als de luide rust je opvalt en de andere niet, heb je dus een verwachting over wat je gaat horen, dan heb je dus ritmegevoel. Uit de hersenscans van de baby's bleek dat hun hersentjes signaleerden: 'Hé, dat is onverwacht,' als er een luide rust kwam, en niet als er een onbelangrijke weggevallen noot voorbij kwam."

Waarom was die ontdekking groot nieuws?

"Het was tegen alle verwachtingen in. We dachten dat maatgevoel aangeleerd is. Dit onderzoek wijst erop dat het is aangeboren. De vraag is nu hoe we dat moeten interpreteren. Waarom zijn hersenen, en zoals het nu lijkt alleen mensenhersenen, al vanaf de geboorte klaar voor het

'Baby's horen meer dan hun ouders'

luisteren naar ritmes? Heeft dat een evolutionair belang? Hebben we iets aan maatgevoel bij onze taalontwikkeling? Of heeft het te maken met sociale interactie, bijvoorbeeld bij gecoördineerd gedrag zoals touwtrekken? Of is de mens gewoon een muzikaal dier? Dat gaan we de komende jaren onderzoeken."

Hoe ontwikkelt muzikaliteit zich daarna, als kinderen ouder worden?

"Daar wordt interessant onderzoek naar gedaan. Je kunt bijvoorbeeld meten hoeveel interesse baby's voor bepaalde muziek hebben door te kijken hoe lang ze hun hoofd naar een luidspreker omdraaien."

"In Canadees onderzoek kregen baby's en volwassenen twee ritmes te horen, een westers ritme en een ingewikkeld samengesteld ritme uit de Macedonische muziek. In de ritmes werd steeds iets veranderd. Westerlingen horen verschillen in westerse ritmes, maar niet in de Macedonische ritmes. Macedoniërs horen dat wel. Dat wijst op een cultureel effect: de muziek die je begrijpt, is de muziek waaraan je veel blootgesteld bent."

"De verrassing van het onderzoek was dat baby's van zes maanden zowel in de westerse als in de Macedonische muziek verschillen herkennen. Je zou kunnen zeggen: de baby's horen meer dan hun ouders, hun hersenen staan open voor meer verschillende ritmes."

"Een vervolgonderzoek wees uit dat kinderen van tien maanden al een deel van die openheid verloren zijn."

Moeten we onze baby's dan exotische ritmes voorspelen om hun muzikaliteit te bevorderen?

"Dat vragen veel mensen. Wij wetenschappers zijn daar heel voorzichtig in. Je zou kunnen zeggen: alle kinderen moeten vanaf zes maanden op muzikles. Maar we weten te weinig over hoe het precies zit. Naar muziekeducatie moet echt nog een hoop onderzoek worden gedaan. Het enige wat we er nu over kunnen zeggen, is: luister veel en gevarieerd, dat kan geen kwaad."

In uw vorig jaar verschenen boek *Iedereen is muzikaal* schrijft u dat muziekonderwijs op basisscholen vaak te 'talig' is. Wat bedoelt u daarmee?

"We horen heel veel als we naar muziek luisteren. We vinden iets mooi, cool of spannend. Dat betekent niet dat we het kunnen benoemen. Toch is muzikles vaak erg bezig met het begrippenapparaat dat bij muziek hoort, met maatsoorten, noten, muzieknotatie. Maar leren luisteren naar en genieten van muziek heeft daar niets mee te maken."

www.iedereenismuzikaal.nl